

Vold i nære relasjoner

Ivaretagelse av barn i familievoldsopdrag

En teoretisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (BOPPG30)

**Politihøgskolen
2021**

Kand.nr: 831 & 832

Antall ord: 7790

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	3
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	3
1.2 Problemstilling.....	3
1.3 Avgrensning	4
1.4 Oppgavens oppbygning.....	5
2.0 Metodisk forankring	5
2.1 Teoretisk oppgave.....	5
2.2 Forforståelse.....	5
2.3 Valg av litteratur.....	6
2.4 Kildekritikk.....	7
3.0 Hoveddel - Teori og drøfting	9
3.1 Barnet.....	9
3.2 Konsekvenser av familievold.....	10
3.3 Kunnskapsbasert politiarbeid.....	11
3.4 Politiet som generalist.....	12
3.5 Politiets rolle.....	12
3.6 Politiets etterforskningsplikt i familievoldssaker.....	14
3.7 Politiets opptreden og barns tilbøyelighet for å ta kontakt	14
3.8 Hvordan etablere kontakt med barn	16
3.9 Hvordan kan politiet samtale med barn	18
3.10 Barns lojalitet ovenfor voldsutøveren	20
4.0 Avslutning:	22
5.0 Litteraturliste	24
Selvvalgt litteratur:.....	27

Little Child

*Little girl
tuck in tight
and don't worry
that man's not going to come to say goodnight
he's not coming
because we sent him away
for what he did
day after day.*

*Little boy
hold your teddy tightly
and sleep easy
because we've taken him far from you
he won't be back
to do that to you again
sleep safely now
it's finally ended.*

*Little child
sorry for not coming sooner
for being deaf, dumb and blind
for not seeing, hearing, fearing the signs
sorry for the years you lost
your innocence
and so much more.*

*Little girl, Little boy, Little child
no apology can ever be enough
will try our best
to try harder next time
but at least you can sleep safe
whilst the next child lies frightened tonight.*

Christopher Wellbelove 22 August 2007

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Tema for vår bacheloroppgave er vold i nære relasjoner, med fokus på barns opplevelser. Vi har begge reflektert over vår manglende kunnskap knyttet til ivaretagelse, og kontaktetablering med barn på stedet.

I løpet av praksisåret har vi vært på barnehuset, vært vitne til tilrettelagt avhør av barn, samt hatt hospitering hos barnevernet. Vår opplevelse er at en blir passive i tjenesteutøvelsen, dersom en ikke har nok kunnskap om hvordan en skal håndtere situasjoner med barn. Dette kan handle om manglende erfaring, samt redsel for å ødelegge for videre etterforskning.

Boken til Jon Gangdal (2011) handler om den åtte år gamle Christoffer som ble mishandlet hjemme. Både skolen, sykehuset og nære familiemedlemmer fattet mistanke, men likevel var det ingen som tok grep om bekymringene. *“Jeg tenker nok du skjønner det sjøl”*, er tittelen på boken, men også et uttrykk som Christoffer brukte ved flere anledninger. Dette uttrykket mener vi sier noe om hvordan barn kan uttrykke seg, uten å si det direkte. Vi må ta barns utsagn på alvor, og tolke utsagnene i lys av mulig omsorgssvikt.

Vi håper denne bacheloroppgaven kan bidra til at vi som politigeneralister¹ blir mer bevisste på vår rolle, og vet hva som skal til for å ivareta et barn på best mulig måte.

1.2 Problemstilling

Hvordan kan politiet ivareta et barn i familievoldsoppdrag?

¹I kapittel 3.4 redegjør vi for definisjonen “politigeneralist”.

1.3 Avgrensning

Vold i nære relasjoner er et stort og omfattende tema. For å kunne gå i dybden og svare på problemstillingen, er vi avhengig av å foreta en avgrensning.

Selv om samarbeidet mellom politi, barnevern og krisesenter er helt essensielt, har vi valgt å avgrense oss til politiets rolle. Innenfor politietaten har vi politibetjenter som har spesialisert seg på barn, men i vår oppgave ønsker vi å fokusere på generalisten. Bakgrunnen for dette er at det stort sett er generalister som møter barnet på åstedet.

Vi har valgt å avgrense vår oppgave til første møte mellom barn og politi, i initialfasen av etterforskningen². Denne fasen omtales som “den gylne timen”, og er den timen der politipatruljen må ta en løpende vurdering av hvilke etterforskningsoppgaver som er viktigst, og hvem som skal foreta disse (Bjerknes, Fahsing & Bergum, 2018, s. 21). Vi kommer ikke til å gå nærmere inn på detaljene rundt tilrettelagte avhør av barn på statens barnehus. Vi har også valgt å avgrense oss til fysisk møte med barn, og kommer ikke til å drøfte politiets tilstedeværelse på internett for relasjonsbygging.

Vi ønsker å fokusere på barnet som fornærmet i saken. I en dom fra Høyesterett i 2010 ble det fastslått at vold mot mor også er vold mot barn, og at denne handlingen er en straffbar krenkelse av barnet (HR-2010-01426-A). Dermed vil et barn få status som fornærmet uavhengig om volden er direkte utsatt mot barnet, eller om dette er vold som barnet er vitne til. Det å oppleve vold mellom foreldrene er like skadelig for barnets utvikling, som om barnet selv er direkte utsatt (Simonsen & Steinsvåg, 2012).

Ifølge Bufdir's statistikker fra 2019 fremkommer det at 2 av 3 som er utsatt for mishandling i nære relasjoner er kvinner (Bufdir, 2019). Basert på dette velger vi å fokusere på far som voldsutøver, og mor som offer.

² Initialfasen er den innledende fasen på et ordensoppdrag (Bjerknes, et al., 2018, s. 21).

1.4 Oppgavens oppbygning

I denne oppgaven vil vi starte med metodisk forankring. Her vil vi gå inn på vår forforståelse rundt vold i nære relasjoner. Videre vil vi presentere vår litteratur, og definere hvilke kvalitative og kvantitative kilder vi har benyttet oss av i oppgaven. Deretter vil vi se på disse kildene med et kritisk syn.

I hoveddelen har vi gjennomgående valgt å drøfte ulike tematikker. Til å starte med drøfter vi politiets plikt til å ivareta barn, og hvilke konsekvenser familievold kan påføre dem. Deretter drøfter vi kunnskapsbasert politiarbeid, politiet som generalist, og deres rolle i samfunnet. Etterforskningsplikten blir deretter drøftet, etterfulgt av barns forestillinger om politiet, hvordan en kan etablere kontakt, og samtale med barn. Mot slutten av oppgaven presenterer vi lojalitetskonflikter, og drøfter hvordan dette kan skape en utfordring for samtalen, både etisk og juridisk.

2.0 Metodisk forankring

2.1 Teoretisk oppgave

Vi har valgt å skrive en teoretisk oppgave. En teoretisk oppgave er basert på allerede foreliggende teoretiske og empiriske studier. Det finnes mye forskning og statistikker rundt familievold, og en teoretisk oppgave er derfor mest anvendelig for å besvare vår problemstilling.

2.2 Forforståelse

Objektivitet er et sentralt moment i alt politiarbeid. Det er lovfestet i straffeprosessloven (1981) §§69 og 70 at vi skal opptre nøytralt og aktivt søke informasjon som belyser flere sider av saken. Til tross for at objektiviteten er lovfestet anser vi oss som menneskelige individer, som har en forforståelse³ for samfunnet rundt oss, og som kan prege oss i et oppdrag.

³ Vår forforståelse er farget av våre erfaringer, verdier og holdninger. Ofte er dette ubevisst, og noe en bringer med seg i et oppdrag (Thurèn, 2009).

En forforståelse kan bidra til at vi forstår og tolker situasjoner bedre, eller utfordre objektiviteten til politiet. Eksempelvis ved melding om vold i hjemmet, kan en ubevisst begynne å forberede seg på hva en møter. I følge krisesenterets statistikker er det flere kvinner enn menn som har vært utsatt for alvorlig vold fra partner (Krisesenteret, u.d). Denne kunnskapen kan være med å danne en forforståelse om at det er kvinnen som er rammet av vold ved et slikt meldingsmottak. Dette kan føre til at en ubevisst retter fokuset mot mannen i forholdet, selv om det nødvendigvis ikke er slik.

Vår rolle som politistudenter kan påvirke vår forforståelse rundt denne tematikken. Vi har begge vært i praksis og opplevd etter vår mening, dårlig ivaretagelse av barn i familievoldssaker. Dette kan påvirke vårt syn på politiets håndtering av barn, og føre til at vi leter etter litteratur som underbygger vår opplevelse. Dette er noe vi har vært bevisst på, og søkt litteratur som både bekrefter og avkrefter våre antakelser og erfaringer.

2.3 Valg av litteratur

Vi har blant annet sett på pensum i kommunikasjon og konflikthåndtering som omhandler vold mot barn. Der blir teoretiske, juridiske og praktiske tilnærminger belyst. I tillegg blir denne tematikken omtalt i kriminologipensumet med fokus på vold i hjemmet, og barns strategier.

Vi søkte i Oria på “vold i nære” + “barn”. Dette ga oss 1070 treff på relevante fagartikler og bøker. Ut i fra disse treffene, valgte vi 4 bøker som kunne belyse vår problemstilling. Disse bøkene har utfyllende referanselister som vi videre har undersøkt for å finne mer fagstoff.

Boken til Øverlien baserer seg på kvalitative intervjuer av barn som har opplevd vold i hjemmet. Kvalitative metoder ønsker å fange opp meninger og opplevelser som ikke lar seg tallfeste eller målfeste (Dalland, 2017, s.86). Vår problemstilling handler om hvordan barnet opplever møtet med politiet, og hvordan det blir ivare tatt. Det er sjeldent at stemmene til barn blir hørt, uten at en voksen har fortolket utsagnene deres og presentert dette på vegne av barnet (Øverlien, 2012, s.59). Dermed holder det ikke å se på litteratur som baserer seg på utbredelsen av fenomenet, såkalte kvantitative undersøkelser. Basert på dette er det viktig for vår problemstilling at vi har kilder som forsøker å se verden gjennom barns øyne og får frem

barns tanker, følelser og handlinger. Gjennom åpne kvalitative intervjuer i boken til Øverlien, gis barn og unge muligheten til å ikke bare bli hørt, men til å kunne fremlegge og argumentere for spørsmål, temaer og erfaringer som er av betydning for *dem i deres liv* (Øverlien, 2012, s.58).

Vi har også vært i dialog med sosiolog Geir Aas som har skrevet boken “Politiet og familievolden”. Kapittel 7 omhandler politiets håndtering av barn ved utrykning til familievold. Datagrunnlaget for prosjektet til Aas har tatt utgangspunkt i kvalitative intervjuer av 21 voldsutsatte kvinner, 14 krisesenteransatte, 9 ansatte i barnevernet og 24 politiansatte i de utvalgte politidistriktene. Intervjuene med de voldsutsatte har hatt en varighet mellom 45 minutter og halvannen time (Aas, 2014).

Vi har også lest to bøker som er mer teoretisk rettet mot hvordan en kan gå frem når en skal samtale med barn. Boken “*Samtaler med barn*” av Haldor Øvreeide (2011) er skrevet for å stimulere til flere samtaler med barn som har det vanskelig. Boken er praktisk og løsningsorientert med eksempler fra samtalsituasjoner. Boken “*Hvorfor spurte ingen meg*” av Anne Kirsti Ruud (2011) handler om kommunikasjon med barn og ungdom i utfordrende livssituasjoner. Den tar for seg grunnleggende prinsipper som er viktige å ivareta ved kommunikasjon med barn og unge, og presiserer at samtalsituasjoner med barn er forskjellig.

2.4 Kildekritikk

For å få en oversikt over hvor mange barn som opplever vold mellom mor og far, må en se på kvantitative undersøkelser. Likevel må en være kritisk til å stole blindt på disse statistikkene. Dette fordi det ofte i slike undersøkelser er foreldre som besvarer. Mødre har en tendens til å underrapportere at deres barn har vært vitne til volden (Barne- og likestillingsdepartementet, 2008). Det kan knyttes til følelse av skyld og utilstrekkelighet, og en ønsketenking og streben etter at barnet skal ha en best mulig oppvekst. Andre tror at barn sover når volden finner sted, og er ikke klar over at barn får med seg hendelsesforløpet. Når samme barn blir spurt, viser det seg at andelen som sier at de har vært vitner til vold, er mye høyere enn ved rapporteringen fra foreldrene (Barne- og likestillingsdepartementet, 2008).

Når det gjelder kvalitative studier er vi innforstått med at studiene består av få intervjuobjekter. En kan derfor ikke generalisere fra slike studier, men det kan si noe om tendenser og mønstre. Dette er noe Aas understreker i boken “Politiet og familievolden”. Han presiserer at det er en dypere forståelse som er målet for hans kvalitative studier, og at det ikke er noe logikk for statistisk generalisering. Til tross for dette vil mangfoldet i informantgruppene trolig få frem en rekke allmenngyldige problemstillinger og erfaringer.

Det er viktig å erkjenne at en som menneske er subjektiv. En må være ærlig om hva ens subjektivitet innebærer. Det betyr at en må synliggjøre ovenfor andre i hvilken grad subjektiviteten kan virke inn på saklighet og upartiskhet (Dalland, 2017). Det er nærliggende å tro at noen av intervjuobjektene kan tenke at Aas har sin lojalitet til politiet, med tanke på hans bakgrunn fra politietaten. Dette kan føre til at noen velger å holde tilbake informasjonen som kritiserer politiets håndtering. Aas gjorde intervjuobjektene oppmerksom på at han var godt kjent med dårlig politiarbeid. Dette førte trolig til at intervjuobjektene oppfattet Aas som en nøytral part, og dermed ikke følte seg mistrodd av Aas som forsker.

Både Aas (2014) og Øverlien (2012) er tydelig på at det er de voldsutsattes egne versjoner og deres møte med politiet som blir vektlagt, uten at politiet har fått forklart hvordan de opplevde det samme møtet. Basert på dette bør en ha et kritisk syn på validiteten⁴ av det som fremkommer i intervjuene, da de bare tar utgangspunkt i én side av saken.

Undersøkelsen til Øverlien ble publisert i 2012, og er dermed noen år gammel. Mye kan ha endret seg etter den tid. Kanskje har politiet vært flinkere til å formidle deres hjelpefunksjon til barn, og at dette har resultert i en høyere tilbøyelighet for å ta kontakt?

⁴ Validitet oversettes gjerne med «gyldighet», men kan bedre forstås som «holdbarhet» eller «dokumentarbarhet» (Svartdal, 2021).

3.0 Hoveddel - Teori og drøfting

3.1 Barnet

Barns rettigheter stiller sterkt i Norge. I Grunnloven (1814) § 104 fastslås det at *barnets beste* er et grunnleggende hensyn når det gjelder handlinger som berører barnet.⁵ Videre fremkommer det i Barnekonvensjonens artikkel 12 nr. 2 (FNs barnekonvensjon, 1989) at barnet skal gis anledning til å bli hørt. Norge ratifiserte konvensjonen i 1991, og i 2003 ble konvensjonen tatt inn i menneskerettighetsloven. Det betyr at den i dag gjelder som norsk lov, og at barnets stemme *skal* høres. Som følge av denne lovendringen vil en kunne forvente en økning i avhør av barn på stedet, gjennomført av generalister. Dette vil stille krav til bedre opplæring, planlegging, og gjennomføring av avhør med barn (Lagestad, 2012, s.109).

Av Norges 5,3 millioner innbyggere er 21 prosent under 18 år (Statistisk sentralbyrå, 2020). Basert på dette høye tallet vil en betydelig del av disse barna være i kontakt med offentlige instanser, herunder politiet. Som vist ovenfor har politiet en plikt til å samtale med barn på stedet, og kan derfor ikke fraskrive seg dette ansvaret. Om en velger å la være å snakke med barnet, velger man også vekk barnets rett til å bli hørt, og deres mulighet til å fortelle hva de selv har opplevd. På grunn av barnets status som fornærmet, kan det bli sett på som tjenesteforsømmelse å ikke samtale med barnet (Aas, 2014 s.117).

Selv om det ikke er noe fasit på hvordan en skal kommunisere med barn, finnes det flere prinsipper som kan være nyttige for å fremme den gode kommunikasjonen⁶. Ved å skape mening i situasjonen barnet befinner seg i, kan vi hjelpe barnet til å forstå det en har opplevd. Her spiller den kognitive utviklingen til barnet en stor rolle. Den språklige utviklingen vil variere fra barn til barn (Ruud, 2011). Vyotsky (1934) forklarte at barns språklige ferdigheter bestemmer hvordan de oppfatter sine omgivelser. Dette innebærer at barnets ordforråd, ofte gjenspeiler hvordan barnet er i stand til å oppfatte hendelser i livet (Lagestad, 2012, s.100).

⁵ De involverte partene skal garantere at barnet får gi uttrykk i synspunkter som vedrører barnet, samt vektlegge barnets synspunkter (Myklebust & Holmboe, 2012, s. 109).

⁶ Kommunikasjon defineres som utveksling av meningsfylte tegn mellom to eller flere parter (Ruud 2011, s.20).

Basert på dette bør en ta seg tid til å reflektere over barnets utviklingsnivå, og sørge for å tilpasse oss dette for en best mulig samtale.

3.2 Konsekvenser av familievold

Å leve med vold i hjemmet har vist seg å ha store konsekvenser for barn. ACE-studien *The Adverse Childhood Experience Study* kaster lys over hvilke skadevirkninger vold i hjemmet har på barn. Det å være vitne til vold har vist seg å være en like stor påkjenning som om barnet selv hadde blitt direkte utsatt for volden (Justis- og beredskapsdepartementet, 2012-2013). Barn lever med en konstant redsel. Redselen oppstår ikke bare under selve voldsepisodene, men også i periodene imellom. Barna i studien forklarer at de lever i konstant uvitenhet om når neste voldsepisode kommer. De lever med latent vold⁷. Deres handlingsvalg blir strategiske slik at de unngår nye voldsepisoder (Isdal, 2012).

Øverlien forklarer at barn helt ned i ettårsalderen viser tydelig negativ respons på det å leve med foreldre som utsetter den andre parten for vold. De utvikler en spesiell sårbarhet, og mottakelighet. De yngste barna er i større grad avhengig av omsorgspersoner, enn de eldre barna. Når denne omsorgen svikter blir konsekvensene spesielt stor (Øverlien, 2012, s.33). Kyllingmark og Lillevik påpeker at barn som er utsatt for voldsepisoder, ikke lengre kan opprettholde rollen som barn, men må begynne å ta ansvar for de omsorgspersonene som egentlig skulle vist kjærlighet og omsorg til dem (Kyllingmark & Lillevik, u.d., s.58).

En kan ofte tenke at barn som lever med vold i hjemmet er mer herdet og robust. Øverlien (2012) nevner en studie som sammenligner barn som opplevde vold i hjemmet, med en annen gruppe uten samme opplevelser. Det kom frem at barn som hadde opplevd vold, var mer sensitive for konfliktsituasjoner og reagerte sterkere emosjonelt enn andre barn (Øverlien, 2012, s.117). Mossige & Stefansen (2007) ser på hvordan barn som lever under slike omstendigheter blir påvirket i ungdomstiden. Gjennom omfangsundersøkelsen deres undersøkes konsekvenser av det å oppleve grov vold mot sin mor. Resultatet var at disse ungdommene hadde omtrent dobbelt så stor risiko for å utvikle depresjon, angst eller aggressiv utagerende atferd, sammenlignet med ungdommer uten lignende opplevelser.

⁷ Uttrykket latent vold betyr at en lever med konstant frykt om nye voldsepisoder (Isdal 2012).

Mangel på trygghet under oppveksten viser seg å ha flere langsiktige konsekvenser som påvirker ens helse og livskvalitet selv i voksen alder. Et interessant aspekt på dette feltet er om vold avler vold. En del forskning støtter teorien om at voksne som har opplevd vold som barn, har større risiko for å utsette andre for vold, og blir ofte utsatt for vold selv som voksen (Øverlien, 2012, s.34). Dette er ikke forskningsmessig belagt, men det er dokumentert langtidsvirkninger som “lav grad av tilfredshet med eget liv, lav selvaksept, høy grad av psykisk stress, og økt risiko for å selv inngå i voldelige relasjoner både som overgriper og/eller offer” (Aas 2014, s.102, fra Kvello 2009, s. 265).

3.3 Kunnskapsbasert politiarbeid

Kunnskapsbasert politiarbeid blir i norsk politi beskrevet som systematisk og metodisk innhenting av relevant informasjon og kunnskap som analyseres med formålet å kunne treffe strategiske og operative beslutninger om forebyggende og bekjempende tiltak. Det ligger i kunnskapsbasert politiarbeid en forventning om at politiet skal forholde seg aktivt til og anvende andre typer kunnskap enn sin egen erfaringsbaserte (Finstad, 2000, s. 22).

Kunnskapsbasert politiarbeid er blitt et ideal for politiet, og handler om at en i større grad forebygger kriminalitet, og ikke bare bekjemper det (Lie, 2015, s.312). Familievoldssaker er ofte svært omfattende, og dermed bør kunnskapsbasert politiarbeid ligge til grunn. Helene Gundhus forklarer skillet mellom erfaringsbasert og vitenskapelig basert kunnskap. Det er den vitenskapelige kunnskapen som skal være i fokus ved kunnskapsbasert politiarbeid, fremfor politiansattes egne erfaringer (Gundhus, 2009, s.9). I familievoldssaker vet politiet som regel lite om hva som kan ha foregått i hjemmet (Mevik, Lillevik, Edvardsen, 2016, s.139). Det er derfor nødvendig å samle inn informasjon på stedet, analysere og ta beslutninger med bakgrunn i det som kommer frem, for å håndtere slike oppdrag på best mulig måte.

Prosjektet SARA (Spousal Assault Risk Assessment Guide) er et verktøy for risikovurdering som benyttes i saker om vold i nære relasjoner i parforhold. Politiet ble i 2013 pålagt å bruke verktøyet i alle anmeldte partnervoldssaker. Bruk av verktøyet skal gi en vurdering av fagligheten og sannsynligheten for nye voldshandlinger, og tiltak skal rettes mot familien basert på klare kriterier som følger den enkelte vurdering (Regjeringen, 2014). Dette verktøyet er innført som en standard, og kan tyde på at politiet har blitt mer kunnskapsbasert, og mer analytisk enn tidligere i familievoldssaker.

3.4 Politiet som generalist

I stortingsmeldingen fra 2004-2005 fremkommer det ti grunnprinsipper som politiet skal søke og strekke seg mot. Grunnprinsipp nr.5 lyder:

“Politimannen skal være en generalist. Prinsippet om at polititjenestemenn skal være generalist, er en følge av ønsket om et desentralisert politi. Skal tjenestemenn betjene et lite distrikt, er det nødvendig å være generalist. En konsekvens av generalistprinsippet er at spesialenheter bare bør opprettes når det er tvingende nødvendig for å skape eller ta vare på ekspertise. Generalisten skal være hovedaktøren” (Justis- og politidepartementet 2004-2005, s.10).

Utdanningen ved politihøgskolen bygger på prinsippet om at nyutdannede polititjenestemenn/-kvinner skal være generalister⁸, jf. Stortingsmelding nr. 42 (2004-2005), samt Innstilling til Stortinget nr. 145 (2005- 2006). I vår oppgave er det generalisten som vil være i fokus, som ikke har spesialisert seg på spesifikke tematikker.

3.5 Politiets rolle

“Lov om politiet (politiloven) av 4. August 1995 nr 53, presiserer at politiet skal yte borgerne hjelp i faresituasjoner, og alene eller sammen med andre myndigheter verne mot alt som truer den alminnelige tryggheten i samfunnet” (Randa, 2016, s.11). Aas (2014) beskriver det komplekse og mangfoldige i politirollen på følgende måte: ”Politiet spiller ikke bare rollen som lovens håndhever, men også rollen som krisehåndterer, sosialarbeider, mekler, terapeut og sjelesørger i kraft av sin unike autoritet” (Aas 2014, s. 254).

Basert på disse lovbestemmelsene kan en si at politiet har doble roller⁹. De er en hjelpeinstans samtidig som de har en kontrollfunksjon. Det kan være viktig at politiet gjør rollen som hjelpeinstans tydeligere for barn. Det er viktig å få frem, at de er der for å ivareta både voksne

⁸ En generalist er en tjenestemann/-kvinne som besitter grunnleggende kunnskaper og ferdigheter i politiets forebyggende, kriminalitetsbekjempende og trygghetsskapende arbeid (Justis- og beredskapsdepartementet, 2014, s.1).

⁹ En rolle defineres som summen av de normer og forventninger som knytter seg til en bestemt oppgave (Tjora, Skirbekk & Tjernshaugen, 2021).

og barn (Øverlien, 2012 s. 173). Vår opplevelse er at politiet har blitt flinkere til å reise rundt på skoler og formidle de mindre brutale oppdragene som er preget av medmenneskelighet, og ivaretagelse av befolkningen. Øverlien (2012) nevner at flere barn er usikre på om politiet er en potensiell hjelper for dem eller ikke, og dermed kan et slikt skolebesøk ufarliggjøre politiets rolle i samfunnet.

Lie (2015) skriver om “det profesjonelle og det personlige politiet”. Familievoldssaker er omfattende, og en må håndtere dilemmaet mellom kontroll og hjelp. Lie (2015) påpeker at det handler om å være personlig, uten å bli privat. Det er ikke som privatperson en skaper relasjon med barnet, men som medmenneske i politirollen. Denne respekten og medmenneskeligheten fra politiet blandet med kontroll, kan medføre at en beholder verdigheten i møtet med politiet (Lie, 2015). Sosiolog Line W. Engh (1995) gjennomførte en intervjuundersøkelse angående denne dobbeltrollen som politiet inntar. Her fremkom det at politiet ikke opplevde rollekonflikten som et problem. Likevel kan det være at barnet ikke klarer å skille rollene hos politiet som hjelpeinstans, og kontrollør.

For å kunne møte barn på best mulig måte, er det viktig å være bevisst på hvilke forestillinger barn har om politiet og deres rolle. I studien til Øverlien (2012) kommer det frem at barn generelt har stor respekt og tillit for politiet. Til tross for dette kan deres syn på politiets rolle være noe misvisende. Politiet blir oppfattet som brutale, og barna har en forestilling om at arbeidet deres går ut på å fange kriminelle fremfor å hjelpe ofret (Øverlien, 2012 s.169).

I familievoldssaker kan politigeneralisten ofte oppleve en rollekonflikt¹⁰. I Politiets rolle som hjelpeinstans, forventes det at politiet skal trygge, og sørge for at barnet føler seg ivaretatt av politiet. Vi må her jobbe med den personlige tilliten, som videre kan ha stor betydning for hvordan barnet ser på politietaten som en enhet, den institusjonelle tilliten (Lagestad 2012). Basert på dette kan det være viktig å være bevisst på at barn ikke nødvendigvis ser på politiet som enkeltindivider, men tenker på oss som én enhet. Et negativt møte kan derfor være nok til at barn unngår å ta kontakt ved neste anledning. På den andre siden har vi en rolle som rettshåndhever. I følge straffeprosessloven (1981) §224, medfører denne rollen en plikt til å starte etterforskning ved mistanke om familievold.

¹⁰ Rollekonflikt oppstår når et individ utsettes for motstridende krav og forventninger fra omverdenen (Tjora, Skirbekk & Tjernshaugen, 2021).

Kritisk sett på denne rollekonflikten ligger hensynene tett sammen og påvirker hverandre gjensidig. Et godt samarbeid med de involverte partene, kan ha betydning for å gjennomføre en god etterforskning. Godt samarbeid er igjen avhengig av tillit og ivaretagelse på stedet. Dette er én av årsakene til at generalistens oppgave i familievoldssaker er svært krevende (Aas, 2014, s.14). Vi må evne å ivareta begge rollene på best mulig måte.

3.6 Politiets etterforskningsplikt i familievoldssaker

Riksadvokaten presenterer årlig hvilke forbrytelsestyper som skal gis høyest prioritet i straffesaksbehandling. Rundskriv nr.3/2008 omhandler familievold, og presiserer at vold og andre overgrep som begås ovenfor familiemedlemmer, er et betydelig samfunnsproblem som har fått økt oppmerksomhet de senere år (Riksadvokaten, 2008, s.1). Ved mistanke om vold i hjemmet skal det settes i gang etterforskning uten noen skjønnsmessig vurdering (Mevik, et.al, 2016, s.139). Disse retningslinjene er kommet fra Riksadvokaten for å sikre en mer lik anmeldelsespraksis.

Vold i familieforhold kan være meget alvorlig for de involverte partene. Barn er særlig sårbare og opplevelse av familievold kan skape en vesentlig forringet livskvalitet (Riksadvokaten, 2008, s.2). Rundskrivet (2008) uttrykker videre at slike saker ikke skal behandles som “husbråk”, eller oppdrag som kan “gjøres opp på stedet”. Terskelen for å sette i gang en etterforskning skal derfor være lav, og det skal opprettes straffesak med offentlig påtale (Mevik, et.al., 2016).

3.7 Politiets opptreden og barns tilbøyelighet for å ta kontakt

I studien til Øverlien (2012) var det bare ett av 25 barn som selv hadde kontaktet politiet. Selv om bare ett barn har tatt kontakt, har flertallet vurdert muligheten. Dette kan tyde på at terskelen for å ta kontakt med politiet er høy. Det kan være flere årsaker til dette. Blant annet opplyser et barn i studien at han var redd for at volden ikke var alvorlig nok for å kunne ringe politiet. Andre opplyser redsel for represalier. Eskalering av volden er ofte noe voldsutøveren truer med, for å få barna til å frykte tanken om å ringe etter hjelp (Øverlien, 2012). De er redde for at situasjonen skal forverre seg, og at de dermed setter seg selv, eventuelle søsken,

og mor i større fare (Øverlien, 2012). Øverlien henviser til “ekspertgruppen¹¹” fra Barneombudet (2006) der barn har blandede erfaringer med politiet: «Barna forteller at de opplevde at politiet ikke tok dem seriøst da de ringte, og at de brukte for lang tid på å komme.» (Øverlien 2012, s.111).

Undersøkelsen til Øverlien (2012) viser at barn først turte å varsle når de innså at volden var så alvorlig at de fryktet for å miste sin mor. Et av barna påpeker at synet av blod var en utløsende faktor for å ringe etter hjelp. Undersøkelser fra Barneombudet (2009) viser at barn ikke opplever å få en bekreftelse på at deres kontakt med politiet var en riktig avgjørelse. Dette kan skape en usikkerhet hos barn, og kan avskrekke dem for å ta kontakt igjen. Basert på dette kan noe så enkelt som å si “så godt at du ringte oss”, gi barnet en bekreftelse på at kontakten med politiet var et riktig valg.

Som tidligere nevnt lever barn ofte med latent vold, uviten om når neste voldsepisode kommer. Disse barna kan ofte være overaktivert, og særlig sensitiv for høye lyder og brå bevegelser (Bufdir 2019). Basert på dette kan det være viktig å sette seg inn i hvordan familieforholdene på adressen er. Det kan være formålstjenlig å tilpasse vår tilnærming til ethvert tilfelle, i stedet for å generalisere barns livssituasjon. Måten politiet entrer et hus på, kan ha stor betydning for barns oppfatning av politiet.

Når politiet får en melding om familievold vil en innta en “verstefallsteori innstilling”¹². Dette gjøres for å ivareta sikkerheten for seg selv, men også de berørte. Patruljen tar ofte med seg skjold, døråpningsutstyr og andre maktmidler når de skal på denne type oppdrag (Aas, 2014). Basert på dette kan det være en helt nødvendig håndtering for å ivareta sikkerheten, men på den andre siden kan dette bekrefte barns antagelser om at politiet fremstår som brutale og farlige. Barna i undersøkelsen til Øverlien beskriver politiet som ansiktsløse, navnløse og kjønnsløse (Øverlien, 2012, s.165). Ingen av barna i Øverliens materiale kan fortelle om fysisk kontakt med politiet, der betjenten setter seg ned på huk og søker øyekontakt med

¹¹ “Ekspertgruppen” er en gruppe bestående av barn mellom 9-16 år som har opplevd familievold (Barneombudet, 2009).

¹² “Det betyr at de mentalt forbereder seg på mulige scenarier som kan innebære en risiko for patruljen og for de berørte partene” (Randa, 2016, s.53).

barnet. Det sentrale her kan være å trygge barnet umiddelbart når en har kontroll på stedet, ved å begrunne bruk av skjold og eventuelt andre maktmidler.

Om vi skal klare å skape tilbøyelighet for at barn kontakter politiet når de trenger hjelp, er vi nødt å vise at vi tar dem på alvor. Dette er noe “ekspertgruppen” fra Barneombudet (2009) kritiserte politiet mest for. De forteller at de ikke følte at politiet tok dem på alvor når de ringte (Aas 2014, s.111). Dersom barnet opplever at politiet bryr seg og lytter, er terskelen trolig lavere for at de varsler neste gang.

Selv om barn er unge, har de behov for informasjon på lik linje som voksne. Under intervjuene til Øverlien (2012) fremkom det fra et barn på 12 år, at han savnet sine rettigheter og bedre forklaring rundt konsekvensene av en eventuell anmeldelse. Ut fra barnets uttalelse, kan dette tyde på mangel av informasjon om hva som kommer til å skje når politiet tar med seg voldsutøveren. Videre opplyser flere barn fra Øverliens studie (2012) frykt for at far skal komme hjem igjen, og at volden kan eskalere. Hvis barnet opplever risiko for ny vold eller eskalerende vold, kan en risikere at barnet ikke tar kontakt igjen.

3.8 Hvordan etablere kontakt med barn

Ruud påpeker at det viktigste ved kontaktetablering er at vi viser barnet genuin interesse i hva det ønsker å dele, og at det blir sett (Ruud, 2011, s.15). Til tross for dette kan det være lettere å bare observere barnet og heller kommunisere med deres omsorgspersoner om hvordan det har det. Barn trenger også svar og forutsigbarhet (Mevik, et.al., 2016).

Uniformen og utstyrsbeltet er symbolske kjennetegn på makt og overlegenhet. I oppdrag hvor målet er tillitsbyggende møter, vil en usymmetrisk maktrelasjon kunne være et hinder (Egge og Ganapathy 2012, 59). Lagestad (2012) støtter også tanken om at politiet bør legge vekk alt som ser truende ut (Lagestad, 2012 s.86). Ved å sette seg på huk, presentere seg, og bruke tid på å forklare situasjonen, vil barnet få mer forståelse av hva som foregår (Lagestad, 2012, s.87). Vår erfaring fra praksis bekrefter viktigheten av å skape et personlig preg på etablering av kontakt. Uniformen er ikke nødvendigvis et hinder for kommunikasjon dersom en setter seg ned med barnet og skaper en mer uformell kontakt. Likevel bør en være bevisst på den implisitte formelle kontrollen politiet innehar. Enkle grep som å presentere seg og makkeren

ved fornavn, forklare at en er politi, og hvorfor politiet har kommet, kan hjelpe å trygge barnet (Lagestad, 2012, s.84).

I politiets fagportal (KO:DE) er det utarbeidet en sjekklister for hvordan politipatruljer bør møte barn i familievoldssaker (Aas 2014, s. 113). Flere av informantene som deltok i Aass' undersøkelse bekrefter at politibetjenter generelt er usikre i samtaler med barn (Aas, 2014, s.115). Her fremkommer det at den største usikkerheten knytter seg til *hva* patruljene kan snakke med barn om. Dette kan skyldes frykt for å ødelegge den videre etterforskningen, og senere tilrettelagt avhør. En slik sjekklister kan da være en trygghet og hjelp for de betjentene som ikke innehar nok kunnskap om hvordan en skal samtale og etablere kontakt med barn. I sjekklisten blir det presisert at barnet bør fortelle fritt, i sin egen rekkefølge med egne ord. Dersom en i motsatt tilfelle stiller ledende spørsmål, kan en svekke bevisverdien i det som blir fortalt (Aas, 2014 s.120). Fagportalen skisserer i den forbindelse spørsmålsstillinger som kan være gunstig å benytte.

Forklaringen barnet kommer med på stedet, er ofte upåvirket og dets minner er fortsatt ferske. Påliteligheten i hva barnet forteller, vil derfor ofte være bedre umiddelbart etter en hendelse enn flere uker i ettertid (Aas, 2014, s.119). Derfor er det helt vesentlig å innhente en forklaring før eventuelt foreldre rekker å påvirke barnet. Faren for påvirkning og lojalitetskonflikt kan føre til at barnet aldri vil, eller tør å fortelle om voldsepisodene på et senere tidspunkt (Aas 2014, s.117).¹³ På den andre siden står barna i en sårbar situasjon, hvor gjenfortelling kan føre til en enda større belastning for barnet (Lagestad, 2012 s.87).

Ekspertgruppen fra Barneombudet forklarer viktigheten av at alle som kommer i kontakt med barn tør å snakke om vold (Barneombudet 2009, s.8). De presiserer at politiet trenger kunnskap om hva vold gjør med barn, og hvordan en skal samtale med barn (Barneombudet 2009, s.12-13). Hvis barn og ungdommer er modige nok til å fortelle, må vi være modige nok til å lytte (Aas 2014. s.112). Sluttordet fra Simon på 13 år i boken til Øverlien (2012) oppsummerer dette på en fin måte:

¹³ Lojalitetskonflikt blir drøftet under 3.10 - Barns lojalitet ovenfor voldsutøveren.

“Spør spørsmål som man ikke spør vanligvis. Man må spørre, ellers får man aldri noe svar. Man må liksom tørre å spørre, ikke bare sitte og se. Spør!” (Øverlien 2012 s.219).

3.9 Hvordan kan politiet samtale med barn

Når en skal drøfte hvordan en bør samtale med barn, bør en først definere hva som er formålet med samtalen (Lagestad, 2012, s.90). Formålet vil videre gi føringer for begrensninger og muligheter under samtalen. Er hovedformålet forebyggende, håndhevende eller hjelpende art, er grunnlaget hjemlet i politiloven. Er formålet å avdekke og oppklare et mulig straffbart forhold er vi over i straffeprosessloven. En kan derfor si at politiet innehar flere roller og jobber i to spor¹⁴. Uavhengig av hva som er formålet med samtalen, bør en i begge tilfeller forsøke å skape trygge rammer rundt samtalen.

Det kan være betryggende for barn å starte samtalen ved bruk av identitetsmarkører¹⁵, eksempelvis lekene på rommet, eller klærne de har på seg (Lagestad, 2012, s.87). Bruk av identitetsmarkører kan ha både kommunikasjonsfremmende og relasjonsbyggende hensikt (Lagestad, 2012, s.132). Til tross for dette kan det virke uheldig om en er mer opptatt av rommet til barnet, enn hendelsen (Lagestad, 2012, s.87).

Videre kan det være et godt utgangspunkt å sette én politibetjent til å ta ansvar for all samtale med barnet (Aas 2014). Uten en god relasjon og tillit mellom barnet og politibetjenten, vil det trolig være vanskelig for barnet å åpne seg (Lagestad, 2012). Dersom foreldrene støtter at politiet snakker med barnet, vil dette trolig oppleves som et tryggere klima enn dersom foreldrene skulle sette seg til motverge (Lagestad, 2012 s.86). Basert på dette anses et trygt samtaleklima som nødvendig. Dersom foreldre skulle nekte politiet å samtale med barnet, er det likevel ingen hjemmel som fratrukket politiet muligheten for samtalen (Mevik et al., 2016 s.145). Å påpeke juridiske rettigheter skaper likevel ikke forutsetninger for trygghet, og en god samtale. Mevik støtter Lagestad's mening om viktigheten med god relasjon, og trygge rammer for barnet. Dersom patruljen ikke viser interesse for å snakke om volden, kan det gi

¹⁴ Det er dette som kalles det tosporede system. Etterforskning utføres under ledelse av påtalemyndigheten, mens den håndhevende og hjelpende art styres av politidirektoratet (Andenæs 2009, s.42-43, Fredriksen 2009, s.17).

¹⁵ Med identitetsmarkører menes her gjenstander som gjenspeiler en interesse eller hobby. (Lagestad, 2012, s.132).

barnet uheldige signaler (Aas, 2014 s.124). Aas (2014) forklarer at dette kan gi uttrykk for at vold er noe en ikke bør snakke om, og kan befestes barnas forestillinger om at vold er tabu, noe vi helst ikke vil høre om.

Som tidligere nevnt er noen politibetjenter usikre på hva de kan samtale med barnet om (Aas, 2014, s.115). Det problematiske er skillet mellom samtale på stedet, og avhør. Her må det vurderes hvilke rettigheter en skal gi, og om samtalen skal tas opp på lyd. I utgangspunktet kom Riksadvokaten med et rundskriv (nr.3 /2008) med følgende anbefaling:

“Er det nødvendig å avhøre et barn om mulig voldsutøvelse mellom foreldrene, kan den mest skånsomme fremgangsmåte være dommeravhør, slik at barnet ikke behøver å forklare seg mer enn en gang”.

Politibetjent Nina Flo Mørkved (2011) har utdanning og erfaring med dommeravhør og har følgende bekymring: «Dagens regelverk kan mislede patruljen til å tro at samtalen med barn må gjøres av kompetent personell» (Mørkved 2011, s. 7–15). Videre påpeker hun, at det er viktig å synliggjøre volden så tidlig som mulig. Basert på Mørkved (2011) sine bekymringer kan en forstå at også generalisten på stedet blir i tvil om samtalen med barn er deres oppgave, eller om dette skal utsettes til spesialister.

I Riksadvokatens rundskriv fra 2008 står det om politiets behandling av familievoldssaker. Rundskrivet gir føringer for at generalisten ikke skal ta avhør av barn på stedet, men at dette i utgangspunktet skal gjøres på barnehuset av spesialister (Rundskriv nr. 3/2008). På den ene siden kan dette være en trygghet for å ivareta kvaliteten av etterforskningen. Dette kan begrunnes med at spesialister har spisskompetanse som generalisten ikke innehar, og en kan da være bedre rustet til å samtale med barn. På den andre siden har vi som tidligere nevnt, en plikt til å samtale med barn på stedet (FNs barnekonvensjon, 1989). Dersom barnet føler seg oversett, kan det få et negativt inntrykk av første enhet på stedet. Det kan føre til manglende tillit som kan være vanskelig å gjenopprette på et senere stadie.¹⁶

Gjennomføring av samtale på stedet kan være en fin forutsetning til et senere tilrettelagt avhør (Aas, 2014). Er barnet over 12 år, skal det gjøres kjent med sitt fritak fra vitneplikt etter

¹⁶ Tillit blir nærmere beskrevet i kapittel 3.5 - Politiets rolle.

straffeprosessloven §122 og §123 (Bjerknes og Johansen 2009, s.105). Det er viktig å fremlegge dette på en naturlig måte, som ikke hemmer flyten i samtalen. I læreboken Etterforskning: Prinsipper, metoder og praksis (2018), er det anbefalt å benytte seg av lydopptak ved slike samtaler. På denne måten kan vi dokumentere hvordan samtalen foregikk, og hva barnet ønsket å dele på eget initiativ i det aktuelle tidsrommet. I boken til Geir Aas (2014) fremkommer det innvendinger mot bruken av lydopptak. En av informantene fra barnevernet nevner at en synlig båndopptaker kan gjøre noen barn engstelig for å snakke med politiet (Aas, 2014, s.121). Selv om bruk av lydopptak vil være et godt bevis på hvordan informasjonen ble innhentet, bør en tenke over hva som er formålet med samtalen. Er det å avdekke en straffbar handling, eller å ivareta omsorgsrollen overfor barn?

Lagestad (2012) beskriver viktigheten av å samtale med barn selv om en ikke oppfyller de formelle kravene til avhør. Den informasjonen som fremkommer, vil fortsatt kunne være et viktig arbeidsredskap for videre etterforskning og et eventuelt senere dommeravhør (Lagestad, 2012, s.83). Ved innhenting av denne informasjonen er det viktig å få frem hva som er formidlet til barnet fra politiets side, og hva barnet selv har forklart. Når barn får mulighet til å fortelle om sine vonde opplevelser, kan det bidra til å forebygge atferdsproblemer på et senere tidspunkt (Aas, 2014 s.123). Basert på dette kan det være nyttig for barn å få ventilere ut sine følelser, selv om vi ikke får sikret forklaringen på lydopptak.

3.10 Barns lojalitet ovenfor voldsutøveren

Barn er svært lojale ovenfor sine foreldre, selv når de er vitner til vold i hjemmet (Kyllingmark & Lillevik, u.d., s.59). Bunkholdt og Sandbæk (2009) hevder at for barn i den såkalte mellomalderen¹⁷, er lojaliteten betingelsesløs. Her fremkommer det at barn ønsker å vise kjærlighet, og forsvare foreldrene uavhengig av hvilken omsorg de selv får. Basert på denne lojaliteten kan det tenkes at det kan oppstå doble følelser ovenfor voldsutøveren. Politiets rolle sett fra barns øyne handler ofte om å fange tyver og ta slemme folk. For barn kan dette skape en konflikt da far verken er en tyv, eller slem. Lojalitetskonflikten blir også bekreftet av den omtalte «ekspertgruppen» til barneombudet (2009). Ett av barna uttrykker seg slik:

¹⁷ Med mellomalderen menes barn fra ca. 6 år til tenårene (Bunkholdt og Sandbæk, 2009).

«Det er vanskelig å ringe til politiet. Hva skal man si? Kanskje kommer pappa til å tro at jeg ikke er glad i ham når jeg ringer politiet?» (Barneombudet 2009, s. 13).

I studien til Øverlien nevnes det at utenlandske barn har en særlig utfordring når det kommer til lojaliteten overfor far og hans posisjon i familien. Et av barna i studien uttrykker:

“Jeg respekterer han uansett. Jeg liker ham ikke, men jeg respekterer ham for det. Han er faren min. Jeg kan ikke bruke vold mot ham”. Dette viser hvilken respekt fedre har som familiens overhode (Øverlien 2012, s.125).

Lojalitetskonflikten for barn i familievoldssaker kan begrunnes i den underliggende sosiale kontrollen¹⁸ som eksisterer implisitt i familier. Familien er en sentral arena for uformell sosial kontroll. Denne formen for kontroll blir omtalt som *primærkontroll*¹⁹, og knytter seg ofte til kjærlighet og omsorg. Politiet på den andre siden er formelle kontrollører, som kommer senere inn i livet og derfor kalles for *sekundærkontrollører* (Uglevik, 2019 s.36). Denne uformelle forpliktelsen mellom barn og foreldre vil ofte være mye sterkere enn den formelle posisjonen politiet får ved ankomst i familievoldssaker. Selv om politiet forsøker etter beste evne å være medmenneskelig og vise empati, vil de ha en implisitt kontroll-funksjon i samfunnet, og vil trolig aldri oppnå den samme uformelle kontakten med et barn.

For å redusere barns lojalitetskonflikt, nevner Aas (2014) at vi bør forklare politiets plikt til å samtale med barn til deres foreldre. På denne måten dreies ansvarsforholdet fra barnet og over på politiet, og det er dermed politiet som blir initiativtaker for samtalen. Likevel bør vi være varsomme slik at vi ikke fremtvinger noen forklaring fra et barn. I undersøkelsen til Aas (2014) intervjues en politibetjent som forklarer dette på følgende måte:

“Barnet er jo alltid glad i mor og far ... må ikke utsette barna for lojalitetskonflikt – man må trå veldig varsomt – må ikke legge en byrde til for disse barna – man bør ta kontakt med barnet for å trøste.” (Aas, 2014, s.116).

¹⁸ Sosial kontroll er forsøk på å rette atferd etter en norm, slik en mener at folk *bør* oppføre seg (Uglevik, 2019, s.14).

¹⁹ Primærkontroll er den første sosiale kontrollen et menneske møter i livet (Uglevik, 2019, s.36).

4.0 Avslutning:

Som en erfaren politimann forklarte til Aas (2014): *“vi har konsentrert oss om far og mor - vi har glemt de viktige tingene - å trøste barna”* (Aas 2014, s.108). Basert på dette kan det tyde på at politibetjenter går mot et større fokus på håndtering av barn i familievoldssaker.

Barns opplevelse av medmenneskelighet i møte med politiet er helt avgjørende. De må føle seg sett og tatt på alvor. Vi må legitimere våre handlingsvalg, og ikke minst begrunne dette slik at barna forstår. På denne måten kan vi opparbeide oss tillit som kan være den utløsende faktoren for kontakt i fremtiden. Det er viktig at vi setter fokus på politiets rolle som en hjelpeinstans, og ikke bare fronter det actionfylte politiarbeidet. Dette vil kunne motbevise barns antagelser av politiet som brutale og farlige.

Når det gjelder etablering av kontakt, må vi tilpasse vårt ordvalg slik at barnet forstår hva vi formidler. Det kan være betryggende for barn å starte samtalen rundt et kjent tema, men vi må fortsatt være tydelig på hvorfor vi er kommet. Vi må ikke bagatellisere hendelsen, men vise at vi er en trygg samtalepartner for barnet. Er en usikker på hvordan en skal gå frem, er det utarbeidet sjekklister på politiets fagportal (KO:DE), som kan være en god støtte for hvordan en skal samtale med barnet.

Godt samtaleklima bør alltid være i fokus. Det er helt vesentlig å skape trygge rammer for at barnet skal åpne seg. Vi kan ikke styre når et barn ønsker å kommunisere, men vi må være klar for samtale når det føles rett for barnet. Skillet mellom tilrettelagt avhør, og samtale på stedet er et omdiskutert tema, og noe vi må vurdere i enhver situasjon. Dette skal i hovedsak gå på barns premisser. Dersom barnet begynner å fortelle, bør en ikke stoppe det, da dette kan være den ene muligheten vi får for en upåvirket forklaring. Selv om lydopptak og rettigheter er noe som skal ivaretas, er det viktig å fremlegge dette på en naturlig måte som ikke hemmer flyten i samtalen.

Lojalitetskonflikten et barn kan oppleve ovenfor sine foreldre, kan også være en hemmende faktor under en samtale. På den ene siden ønsker de å få slutt på volden, men på den andre siden ønsker de ikke at faren skal bli straffet. Dette kan knytte seg til skamfølelse, frykt for represalier, og derfor ikke våge å ta kontakt med politiet når de trenger det. For å minske denne lojalitetskonflikten bør ansvaret flyttes fra barnet til politiet, ved å forklare vår plikt til

å samtale med barn. Denne lojalitetskonflikten er viktig at vi tenker over når vi selv står i en rollekonflikt mellom etterforskning og omsorg.

Det finnes ingen oppskrift på hvordan en på best mulig måte ivaretar et barn, men ved en bevisstgjøring rundt momentene som er drøftet, håper vi at barnet står i fokus. For å mestre dette kreves det erfaring og mot. Vi må tørre å samtale med dem, og huske at det er greit å gjøre feil, det viktigste er at barnet blir sett og hørt.

5.0 Litteraturliste

- Aas, G. (2014). *Politiet og familievolden*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Andenæs, J. (2009). *Norsk straffeprosess (4.utg.) ved T.-G. Myhrer*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Barne- og likestillingsdepartementet (2008). *Barnefordelings saker der det er påstander om vold*. Hentet fra: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/veiledning-og-brosjyrer/2008/info_barnefordsaker_paastand_om_vold.pdf
- Barneombudet (2009). *Å leve med vold i familien. Rapport fra Barneombudets ekspertgruppe med barn som har erfaring fra vold i familien*. Oslo: Barneombudet
- Bjerknes, O., Fahsing, I., & Bergum, U. (2018). *Etterforskning: Prinsipper, metoder og praksis*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Bufdir (2019). *Ressurser i oppfølging av barns reaksjoner på vold og overgrep*. Hentet fra: https://bufdir.no/vold/Krisesenterveileder/Oppfolging_av_barn_pa_krisesenter_1/fagartikler/ressurser_i_oppfolging_av_barns_reaksjoner_pa_vold_og_overgrep/
- Bufdir (2020). *Utsatthet for vold og kjønnsforskjeller*. Hentet fra: https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Kjonnlikestilling/Vold_og_kjonn/Utsatthet_for_vold/
- Bufdir (2019). *Vald og overgrep i nære relasjoner*. Hentet fra: https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Kjonnlikestilling/Vold_og_kjonn/Relasjoner_utt_over_og_utsatt/Vold_og_overgrep_i_nare_relasjoner/
- Bunkholdt, V. & Sandbæk, M. (2009). *Praktisk barnevernarbeid*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving (kap 3)*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Det kongelige justis- og politidepartement (2004-2005), *Politiets rolle og oppgaver* (St.meld. nr.42(2004-2005)) Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/91efc535022e4649821a8d81b31d54e4/no/pdfs/stm200420050042000dddpdfs.pdf>
- Egge, M. & Ganapathy, J. (2012). Snakk om tillit! I *Kommunikasjon og konflikthåndtering. Publikumsrettet arbeid i et politifaglig perspektiv*, red. Pål Lagestad, 52-68. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Engh, L. W. (1995). *“Bedre føre var...”: en kvalitativ studie av ungdom, politi og forebygging*. Oslo: Universitetet i Oslo.
- Finstad, L. (2000). *Politiblikket*. Oslo: Pax.

- Mørkved, N. F. (2011): *Husbråk – en spesialistoppgave? Politipatruljens møte med barn ved utrykning til hjem hvor det kan handle om vold i nære relasjoner*. Politihøgskolen, videreutdanningen – vold og sedelighetsforbrytelser.
- FNs barnekonvensjon (1989). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*. Hentet fra: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf
- Fredriksen, S. (2009). *Innføring i straffeprosess*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Gangdal, J. (2011). *Jeg tenker nok du skjønner det sjøl: historien om Christoffer*. Oslo: Kagge forlag AS.
- Grunnloven (1814). *Kongeriket Norges Grunnlov (LOV-1814-05-17)*. Hentet fra: <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1814-05-17?searchResultContext=1155&rowNumber=2&totalHits=10476>
- Gundhus, H. I. (2009). *For sikkerhets skyld: IKT, yrkeskulturer og kunnskapsarbeid i politiet*. Oslo: Unipub
- Isdal, P. (2012). *Meningen med volden*. Kommuneforlaget AS.
- Justis- og beredskapsdepartementet (2012-2013). *Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner* (Meld: St. nr.15 (2012-2013)). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/1cea841363e2436b8eb91aa6b3b2d48e/no/pdfs/stm201220130015000dddpdfs.pdf>
- Justis- og beredskapsdepartementet (2014). *Rammeplan for Bachelor – politiutdanning*. Hentet fra: <https://www.politihogskolen.no/globalassets/for-studenter/regelverk-og-innholdet-i-bachelor/rammeplan-og-programplaner/rammeplan-bachelor-politiutdanning-2014-2018-politihogskolen.pdf>
- Justis- og politidepartementet (2004-2005). *Politiets rolle og oppgaver* (Meld: St. nr. 42 (2004-2005)) Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-42-2004-2005-/id199239/>
- Krisesenteret, (u.d). *Statistikk om vold og overgrep*. Hentet fra: <https://www.krisesenter.com/sekretariatet/statistikk/>
- Kyllingmark, S. S. & Lillevik, O. G. (u.d). *Når barn er vitne til vold*. Hentet fra: https://fontene.no/mapper/Nar_barn_er_vitne_til_vold.pdf
- Lagestad, P. (2012). *Kommunikasjon og konflikthåndtering: Publikumsrettet arbeid i et politifaglig perspektiv*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Lie, E. M. (2015). *I forkant: Kriminalitetsforebyggende politiarbeid (2. utg.)*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Mossige, S. & Stefansen, K. (2007). *Vold og overgrep mot barn og unge: En selvrapporderingsstudie blant avgangselever i videregående skole*. Oslo: NOVA. Hentet fra: <https://bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=071734368>

- Mevik, K., Lillevik, O.G. & Edvardsen, O. (2016). *Vold mot barn: Teoretiske, juridiske og praktiske tilnærminger*. Oslo: Gyldendal Akademiske.
- Norges Høyesterettsdom. (2010). HR-2010-01426-A, (sak nr. 2010/575), straffesak, anke over dom. Hentet fra: <https://www.domstol.no/globalassets/upload/hret/avgjorelser/2010/saknr2010-575anonymisert.pdf>
- Politiloven (1995). *Lov om politiet (LOV-1995-08-04-53)*. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1995-08-04-53>
- Randa, A. F. K. (2016). *Silkehanske og knyttneve- en kvalitativ studie av polititjenestepersoners møter med voldsutsatte barn* (masteroppgave). Høgskolen i Molde.
- Regjeringen (2014). *Statusrapport for handlingsplan mot vold i nære relasjoner (2014-2017)*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/statusrapport-for-tiltak-i-handlingsplan-mot-vold-i-naere-relasjoner-2014-2017/id2356882/>
- Riksadvokaten (2008). *Familievold*. (Rundskriv nr. 3/2008). Hentet fra <https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2017/09/Rundskriv-2008-3-Familievold.pdf>
- Ruud, A. K. (2011). *Hvorfor spurte ingen meg? Kommunikasjon med barn og unge i utfordrende livssituasjoner*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Simonsen, H. N. & Steinvåg, P. Ø. (2012). *Små vitner til vold. Informasjonshefte om barn som lever med vold i familien*. Oslo: Alternativ til vold.
- Statistisk sentralbyrå (2020) *Barn og unge i befolkningen* Hentet fra: <https://www.ssb.no/a/barnogunge/2020/bef/>
- Straffeprosessloven (1981). *Lov om rettergangsmåten i straffesaker (LOV-1981-05-22-25)* Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-22-25>
- Svartdal, F. (2019) *Validitet i psykologi*. Hentet fra: https://snl.no/validitet_i_psykologi
- Thurèn, T. (2009). *Vitenskapsteori for nybegynnere, 2.utgave*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Tjora, A., Skirbekk, S. & Tjernshaugen, A. (2021). *Rolle*. Hentet fra <https://snl.no/rolle>
- Uglevik, T. (2019). *Sosial kontroll*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Vygotsky, L. (1934/1986). *Thought and language*. Cambridge, MA:MIT Press.
- Øvereide, H. (2011). *Samtaler med barn. Metodiske samtaler med barn i vanskelige livssituasjoner*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS - Norwegian academic Press
- Øverlien, C. (2012). *Vold i hjemmet: Barns strategier*. Oslo: Universitetsforlaget.

Selvvalgt litteratur:

Ruud, A. K. (2011). *Hvorfor spurte ingen meg? Kommunikasjon med barn og ungdom i utfordrende livssituasjoner*. Oslo: Gyldendal akademisk (Antall sider: 231).

Aas, G. (2014). *Politiet og familievolden*. Oslo: Universitetsforlaget. (Antall sider: 255).

Øverlien, C. (2012). *Vold i hjemmet: Barns strategier*. Oslo: Universitetsforlaget. (Antall sider: 248).

Øvereide, H. (2011). *Samtaler med barn. Metodiske samtaler med barn i vanskelige livssituasjoner*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS - Norwegian academic Press. (Antall sider: 246)